

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnabrvngensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

Pars II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

est, Clericum in duabus Ecclesiis conscribi non oportere; quod difficile videatur ut unus vicem duorum sustineat, & absurdum si promiscuis actibus rerum turbentur officia. Id vero inprimis noxium est, ubi plures Parochiæ seu Dignitates uni Presbytero committuntur, quod solus per omnes Ecclesias nec Officium persolvere nec rebus earum necessariam curam impendere valeat. Quare tam eos qui de Sacerdotiis ejuscemodi disponendi potestatem habent, quam qui ea, cæca cupiditate ducti, ambiunt, communitos volumus, ut suos affectus Canonicis institutis submittant; qui vero Dispensatione Apostolica adversus hæc se tueri velint, ut causam dispensationis obtentæ, Deo comprobent. Neque enim sublimes atque admodum literatas personas suo privilegio nudamus, modò illo recte & secundum Deum utantur.

CAP. XXXIII. *Dispensationes inspicienda, ut occurratur abusibus.*

Quam impudenter plerique diplomatibus ac dispensationibus, apud Sedem Apostolicam extortis, præter summi Pontificis mentem (qui & vult & debet potestate sibi concessa, non ad destructionem, sed ad ædificationem uti) abutantur, nullus est qui ignoret. Non prohibeo (inquit quidam vir pius) dispensare, sed dissipare. Dispensatio quidem credita est: sed hic jam quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur. Quamquam apud illos maxima culpæ pars resideat, qui, vel nulla vel minus legitima vel etiam ficta causa supplicatoriis precibus inferta, dispensationis testatorum tandem eliciunt, quos apud Deum, qui renes & corda scrutatur, omnemque hypocrisin ac fraudem execratur, securos quis dixerit? Nemo tibi (ait idem ille quem jam citavimus) de dispensatione Apostolica blandiatur, cujus conscientiam Divina sententia tenet alligatam. Sed, quia pauci sunt in quorum conspectu est Deus, plerique vero qui sacra autoritate pro sua libidine passim abutantur; fit, ut Lugdunensis Concilii, sub Gregorio X celebrati, non insalubre decretum, adversus insolentiam ejuscemodi hominum, in usum revocare cogamur: quo subnixi, cunctis, qui talibus diplomatibus sibi blandiuntur, necessitatem impone-

mus, literas suas Nobis exhibendi, visuris, num rite impetraverint, ac recte impetratis utantur. Et, ut quam maximè robustæ sint dispensationes istæ, curabimus tamen, ut menti Canonis ac summi Pontificis satisfiat: videlicet, ne animarum cura in his Ecclesiis, Personatibus, seu Dignitatibus, quas sub hoc prætextu occupant, negligatur, nec Beneficia ipsa debitis obsequiis defraudentur.

CAP. XXXIV. *In resignationibus ac permutationibus Beneficiorum, quæ cura adhibenda.*

Postremo, quum Nobis haud clam sit, in resignationibus permutationibusque Beneficiorum, multa ancipitia perjuria committi ab his, qui frequenter subito ac non præmeditati, aut ipsi aut per suos Procuratores (id quod ejusdem reatus ac culpæ est) jurejurando ante manus impositionem testantur, in hujusmodi resignationibus seu permutationibus nullam Simoniam labem aut aliam illicitam intervenisse corruptelam, cum res crebro longe secus habeat, per quod illi gravem in se Dei iram procul dubio provocant: majori cura, diligentiorique, quam antehac fieri consuevit, pervestigatione prævia, hæc juramenta recipi convenit.

CAP. XXXV. *Præstat, paucos esse bonos quam multos inutiles Sacerdotes.*

Et ut cum Divo Clemente hoc caput concludamus, Melius est Episcopo, paucos habere Sacerdotes ac Ecclesiæ ministros qui possint digne opus Dei exercere, quam multos inutiles qui onus grave Ordinatori adducant.

CAP. XXXVI. *De Visitatione ultimo loco dicendum.*

De Visitatione (quæ est altera muneris Nostri Episcopalis pars) hic dicendi locus non fuerit importunus. Expedientius tamen erit, hanc partem in ultimam harum Synodaliū institutionum classem rejicere, quod illic tractetur commodius majorique cum fructu, nimirum traditis jam atque expositis regulis, ad quas oporteat, veluti ad amissim quandam, Visitationem redigere, ordiri atque peragere.

PARS SECVNDA.

CAP. I. *De Officio privato ac publico, vitæque ac moribus Clericorum generatim.*

Qui exacte volet cognoscere Clericorum officium & vitam, is Divum Hieronymum ad Nepotianum, ac cæte-

ros Patres, non minus eruditione quam vitæ sanctimonia claros, qui de hac re ex professo justis voluminibus scripserunt, perlegat. Sat Nobis in præsentiarum erit, carptim quædam delibare, ex quibus Clerici Nostri summatim deprehendant, quam longe lateque à recta

semita

Ex Tol. c. unio. IO. q. 3.

Ex Conc. gen. c. de multa. de Prabend. & Dignit.

I Cor. IO.

Ber. ad Eug.

I Cor. 4.

Psal. 7.

Ber. ad Nepot.

Ex Conc. Lug. c. ord. de offi. ord. lib. 6.

femita declinaverint, subindeque erronei ipsi, tam periculose digressionis commoniti, pedem in viam mandatorum Domini referant. Quod ab illis pientissimus simul ac iustissimus Deus, quum, verbo hactenus adhortans, parum profecerit, innumeris plagis iustissime immisissis commonens, manifesto requirit.

I Cor. II.

CAP. II. *Vnde Clerici appellatio derivata.*

Neminem fugit, unde Clerici appellatio derivata sit; nempe à κληρῆς, quod fortem sonat. Propterea enim (si divo Hieronymo credimus) Clerici dicuntur, quia de sorte Domini sunt, vel quia ipse Dominus, fors (id est, pars) eorum est. Quia ergo vel ipsi pars Domini sunt, vel Dominum partem habent, tales se exhibere debent, ut & ipsi possideant Dominum, & possideantur à Domino, quum cum Propheta confidenter dicant: Dominus pars hereditatis meae. Non quidem quod à sorte Domini Laicos secludamus, (omnes enim, qui Christo per baptismum & fidem incorporati sumus, populus acquisitionis ejus sumus, de quo Propheta dixit: Pars autem Domini populus ejus, Jacob funiculus hereditatis ejus;) sed quod Clerici, peculiari quadam ratione, ministerio Dei & Ecclesiae dedicati sint. Omnis quidem multitudo sanctorum erat, attamen Dominus Tribum Leviticam suo ministerio peculiariter delegit, quam in terra Israel praeter primitias, decimas, partesque immolatorum, ac reliqua quae ipsis peculiariter lex dedicavit, nihil proprium possidere, nec habere partem inter fratres voluit. Dominus enim ipse est hereditas ejus; quam in hoc elegit ex omnibus tribubus, ut staret & ministraret nomini ejus. Habet Evangelium suam Magdalenam, habet & Martham: & secrevit quosdam Christos, quos dedit Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in aedificationem Corporis Christi. Breviter, à condito orbe, & ab Ecclesiae, quae in Adam coepit, crepundiis, semper videntur ex hominibus assumpti quidam, constituti pro hominibus in his quae sunt ad Deum. Semperque visum est genus humanum à duobus ministris Dei optime regi; quae sunt, Sacerdotalis autoritas & regia potestas. Quibus quandiu inter se convenit, bene actum est de repub. Dei: quum secus, omnia in diversum repente mutata sunt. Pone ob oculos sermo divinus pleraque exempla, huc spectantia, perpetuo memorabilia. Sed quid attinet antiqua repetere, quum nostri temporis exempla non minus insignia, non in aures tantum, sed in oculos ipsos, influant? quae nimis abunde docent, quantum malorum in Ecclesiam Dei invexerit, sacra prophanis miscuisse,

Hier. ad Nepot.

Psal. 15.

Deut. 32.

Num. 18.
Deut. 18.Luca 10.
I Cor. 12.
Ephes. 4.Hebr. 5.
Gela.
Pont. ad Anast.
Aug.

CAP. III. *Clericum suo Officio intentum esse oportere.*

Omnia mali seminarium, cupiditas semper fuit. Nam, dum nemo suum peragit officium, alienis semper intentus, nempe Clericus quae Laici, Laicus quae Clerici sunt, (ut deteriora sileamus,) usurpat; fit, ut Ecclesiae harmonia diutius constare non possit. Obtestatur Paulus Apostolus Timotheum, quin potius contestatur simul omnes quotquot erant Timotheo successuri: Tu, inquires, vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistae, ministerium tuum imple.

I Tim. 5.

2 Tim. 4.

CAP. IV. *Duplex Clericorum ministerium.*

Clericis, & inprimis Ecclesiae Presbyteris, duplex ministerium, divinis & humanis legibus, est junctum. Alterum, ut, in commissum sibi populum, Deum propitium habere, cunctis rationibus enitentur: quod non tantum sacrificiis solemnibus efficitur, sed etiam precibus, quae à pio corde proficiuntur, teste Iacobo; qui nos ad precandum cohortans: Orate, inquit, pro invicem, ut salvemini; multum enim valet deprecatio iusti assidua. Omnibus quidem dictum est: Petite, & accipietis. his vero, ut semper petant, nec pro semetipsis tantum, sed & pro tota Ecclesia Dei, ut vincat populus, qui sub ipsis est, hostes illos invisibiles, impugnantem eos qui volunt pie vivere in Christo; ut stent, sicut Moyses, levatis semper interioribus animi manibus in caelum, in contradictione, in conspectu Domini, ad averendum iram ejus, ne disperdat populum suum assidue precantem; deinde, ut offerant dona ac sacrificia pro peccatis; quemadmodum scriptum est: Quoniam sancti erunt Deo suo, & non polluent nomen ejus. incensum enim Domini & panes Dei sui offerent, & ideo sancti erunt. Alterum, ut sint Religionis magistri, proindeque ut in lege Domini meditentur die ac nocte, ut judicia Domini vera, justificata in semetipsis, desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum, dulciora super mel & favum, totis praecordiis amplectantur, exquirant, scrutenturque; idque non propria praesumptione, aut humano sensu, sed Spiritu sancto dictante, qui abscondit haec à sapientibus & prudentibus in oculis suis, & revelat ea parvulis. Vnde scriptum est: Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem exquirunt ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum est. Qui in hoc secundo munere praestant, gregi Christi pacendo admovendi sunt: de quibus suo loco dicemus.

Iac. 5.

Matth. 7.

Exodi 17.
Psal. 105.
Hebr. 5.

Levit. 21.

Psal. 18.

Ex decret. d. Clemens. Matth. 11.

Mal. 2.

CAP. V.

CAP. V. *Biblia à Clericorum manibus nunquam deponenda.*

Hic satis est admonuisse omnes pariter Ecclesiasticis muniis consecratos, ipsos precibus supplicationibusque publicis Deo persolvendis mancipari. Quas ut non tantum ore murmurent, sed & corde persolvant, nunquam à manibus eorum liber Legis (hoc est Biblia) deponatur. Nam ut, quæ legunt & canunt, discant intelligere, tota vita vix suffecerit: si tamen quid est in literis sacris, quod totum humanus intellectus assequi possit, aliis subinde divitiarum fonticulis ex eodem fonte semper scaturientibus.

CAP. VI. *De Horariis precibus indies perlegendis, & reformandis Breviariis.*

Veteris ergo instituti, quo sancitum est, ut Clerici, sacris initiati, vel Sacerdotiis præsidentes, singulis diebus perlegant Horarias preces quas Canonicas appellamus, causæ multæ, & potissimum eæ quas jam commemoravimus, videri solent. Hic multo jam ex tempore, pio (ut spes est) animo, desideravimus repurgari Breviaria. Nam cum olim à sanctissimis Patribus institutum sit, ut solæ Scripturæ sacræ in Ecclesia recitarentur, nescimus qua incuria acciderit, ut in earum locum successerint alia, cum his neutiquam comparanda; atque interim historiæ Sanctorum tam inculte ac tam negligenti iudicio conscriptæ, ut nec auctoritatem habere videantur nec gravitatem. Deo itaque autore, deque Consilio Capituli Nostri ac Theologorum aliorumque piorum virorum, reformationem Breviariorum meditabimur.

CAP. VII. *Pro cujuslibet affectu non facile novandum quid in Ecclesiastico officio.*

Sunt in Clero, zelum quidem Dei habentes, sed non secundum scientiam, qui, privati quibusdam affectibus ducti, vel testamento vel (ut vocant) foundationibus efficiunt, ut nova festa, præter Ecclesiæ auctoritatem, solemniter subinde celebrentur. Quo interim fit, ut preces Horariæ, ac reliqua publice recepta, pro affectu cujuslibet facile noventur. Id quod nobis non satis probatur; neque enim errarunt Patres; à quorum institutis, in dicendis precibus, utinam tam longe discessum non fuisset. Quod si hîc singulorum affectibus indulgebatur, tandem antiquus ritus penitus evanescet.

CAP. VIII. *Quo affectu Horarias preces persolvere oporteat.*

Non suffecerit autem, preces istas Horarias utcumque permurmurasse: sed, ut conciliari constitutione cautum est, Presbyter ex intimo affectu, elevataque mente in solum Deum, nocturnum hoc diurnumque suæ servitutis pensum exsolvat. Maledictus enim, qui facit opus Domini negligenter. Alioqui in precantes competet: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me. Quam maxime verò orantem cavere oportebit, ne aliò respiciat quam ad Deum, Quod si externæ gloriæ aucupandæ aut lucri gratia, denique potius ex more quam mente orare instituat, pars ejus inter hypocritas reputabitur, de quibus Dominus in Evangelio pronuncia- vit, quod ament in Synagogis & in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus, proindeque mercedem suam receperint. Et alibi ipsis interminans: Væ, inquit, vobis, Scribæ & Pharisei hypocritæ, qui comeditis domos viduarum, oratione longa orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium. Alibi quidem Dominus ait, oportere semper orare, ac nunquam deficere; sed alia prorsus ratione, quam precabantur Pharisei: nempe, secundum divi Pauli sententiam, qui divini numinis clementiam sibi conciliare volens orando, oculis interioribus in cælum semper intentis, orabit spiritu, orabit pariter & mente; psallet spiritu, psallet & mente: quemadmodum de Anna Samuelis matre legimus, quod, multiplicans preces, coram Domino loquebatur in corde suo, tantumque labia illius movebantur, & vox penitus non audiebatur; effudit enim animam suam in conspectu Domini. Denique curandum est, ut pœnitenti animo, ac corde contrito humiliatoque, gratiæ Deo dicantur, ac psallatur. ut enim divinus Psalter ait: Peccatori dixit Deus: Quare tu enarras justitias meas? & ea quæ sequuntur. utque oculi inter orandum ab omni vanitate avertantur.

CAP. IX. *Summa devotione, Missæ sacrum celebrari oportere.*

Iam si tanto mentis ardore quælibet preces dicendæ sunt, quanta (putamus) devotione sacrosanctum Missæ ministerium, in quo Corporis & Sanguinis Domini Sacramenta tractantur conficiunturque, peragendum est? Certe graviter dolemus, atque animo inhorrescimus, ubi videmus passim, tantis mysteriis indignos, ac conductitios illos ac indignos Sacerdotes, publicis etiam ac manifestis criminibus contaminatos, sese (idque irreverenter, & interdum magis lucelli ac stipis, quam Dei causâ) sacris ingerere, quorum instat interitus,

M & per-

Ex Conc. Agathensium Presbyter. Ex eodem Conc. gen. c. dolenter, de celeb. Miss. Hier. 48. Esaiâ 29.

Matth. 6.

Matth. 23.

Luca 18.

I Cor. 14.

I Reg. 1.

Psal. 49.

Hieron.

In Com. Afric.

Rom. 10.

I Cor. II. & perditio non dormitat. Probet (inquit Paulus) se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit, non dijudicans Corpus Domini. Atque ideo (ut subdit) inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Nam, si nos ipsos dijudicarem, non utique iudicaremur.

CAP. X. *Arguuntur, qui polluta mente ad Altare Domini accedunt.*

Math. 7. **T**erret, nec immerito, nos sermo Dominicus, qui vetat nos sanctum dare canibus, & margaritas nostras projicere ante porcos; quum quosdam leviculos Sacerdotes, illotis manibus pedibusque (ut in proverbio est,) audacius in hæc sacratissima mysteria, quam in prophana, irrumperere comperimus. Quales sunt, qui humano affectu tantum, & potius ex more quam devotionis ardore, ad Altare accedunt; quorum polluta est & mens & conscientia; quos merito horrendum Evangelii exemplum (quod Joannis 13 legimus in hæc verba: Et postquam accepisset buccellam, introivit in eum satanas; & cætera quæ sequuntur) ad meliorem vitæ frugem, altioremque tanti mysterii contemplationem, revocaret.

CAP. XI. *Revidenda Missalia ac Breviaria.*

Peculiariorum Missarum argumenta, recens præter veterum institutionem inventa, etiam Patribus displicuerunt; quod tantum mysterium pro affectu cujuslibet tractari non debeat. Profas indoctas, nuperius Missalibus cæco quodam iudicio inventas, prætermittere per Nos liceret. Videbimur ergo operæ precium facturi, si Missalia perinde atque Breviaria pervideri curemus, ut, amputatis tantum superfluis & quæ superstitiosius inventa videri possint, ea tantum, quæ dignitati Ecclesiæ & priscis institutis consentanea fuerint, relinquantur.

CAP. XII. *Quæ omitti aut decurtari vel Organorum vel Cantorum concentu haud debeant.*

Iam & illud non recte fit in quibusdam Ecclesiis, ut, ob Cantorum & Organorum concentum, omittantur aut decurtentur ea quæ sunt præcipua. Cujus generis sunt, recitatio verborum Prophetiarum aut Apostolicorum quam Epistolam vocamus, Symbolum fidei, Præfatio quæ & gratiarum actio, atque precatio Dominica. Quamobrem hæc tota distinctissime ac intelligibiliter, uti cætera omnia (si tamen non levis decurtandi causa subfit) decantentur. Sit quoque cantus, quo Presbytero respondetur, æqualis, nec præcipitatus.

CAP. XIII. *Quemadmodum Missa legendæ.*

Qui legit Missam, cum reverenda modestia, clare, distincte, & exerte, legat omnia usque ad Canonem; ut, qui audiendi sacri causa adstat, quod legitur, intelligat, atque ad pietatem excitetur.

CAP. XIV. *Quid post elevationem Eucharistiæ agendum.*

Post Elevationem consecrati Corporis ac Sanguinis Dominici, in nonnullis templis canunt Antiphonas pro pace, aut contra pestilentiam & mortalitatem; cum potius tum videretur silendum, & ab omni populo mortis Dominicæ commemoratio habenda, prostratisque humi corporibus, animis in cælum erectis, gratiæ agendæ Christo Redemptori, qui nos Sanguine suo lavit, morteque redemit. Cantiones vero illæ contra mortalitatem seu eladem, aut pro pace, satius post finitam Missam canuntur. Quæ ut ad Deum dirigantur, excerptæ ex Canonica Scriptura plus placuerint; quales sunt Antiphonæ, Media vita; ac, Da pacem Domine; & similes: sic tamen, ut illis etiam, quæ gloriosæ Virgini Matri dicatæ sunt, suus honos ac locus servetur.

Ephes. 5.

CAP. XV. *Organorum melodia, quemadmodum temperanda.*

Organorum melodia in templis sic adhibebitur, ne lasciviam magis quam devotionem exitet, neve, præter hymnos Divinos ac cantica spiritualia, quicquam resonet ac præsentet.

CAP. XVI. *Singulis Dominicis diebus, quæ ipsis peculiariora sunt, Officia dicenda.*

Mos inolevit non admodum improbandus, ut diebus Dominicis, toto ferme anno, Officium Missæ vel de sacrosancta Trinitate, vel de Spiritu sancto, dicatur. Nobis satius videtur, ut, quæ prisca Ecclesiæ singulis Dominicis peculiariora fecit, observentur. Quod si illorum loco alia usurpanda erunt, videbitur, quod de Resurrectione Domini est, diei Dominico magis convenire; quod dies illa potissimum Resurrectioni dedicata sit. Neque ignoramus, non absque causa Concilio Triburiensi constitutum, ne, propter Missas peculiariores, Missa, quam de feria vocamus, prætermittatur.

De Conf. dist. 3. Sabbato. 2. de feriis.

Ex Con. Tribur. 2. de eccles. Miss.

CAP. XVII. *Confessio, Missæ præambulum, devote recitanda.*

Confessio illa, Missæ præambulum, devote cum ministris, uno aut pluribus vicissim

cissim confitentibus, ac Sacerdotis absolutionem in verbo Christi, plena poenitentis cordis erga Dei pietatem fiducia, recipientibus, recitanda. Ad omnes enim, Sacro adstantes, ea absolutio refertur, ut digne tantis mysteriis valeant interesse. Quamobrem, dum hæc fiunt, non sit minister accendendis luminaribus, aut aliis mentem avocantibus, (quæ prius facta oportuit,) intentus.

CAP. XVIII. *Cur Sacerdos in Altari ministrum habeat.*

Ex Conc. Tolet. c. II. c. ut illud de consue. dist. I.

NEc sine magna ratione in Concilio Toletano constitutum fuit, ut habeat quisque, canens Deo atque sacrificans, post se vicini solaminis adiutorem, ubi temporis, loci, sive Cleri copia suffragatur; idque propter morbos & calūs diversos qui occurrere possunt; quo is, qui impleturus Officia accedit, si aliquo casu turbatus vel in terram elisus fuerit, à tergo semper habeat, qui ejus vicem & Officium intrepidus exequatur. Aliis insuper Canonibus cavetur, ne Presbyter, nisi duobus testibus præsentibus, celebret. Quæ decreta in quam desuetudinem abierint, in aperto est; nimirum Presbyteris frequenter celebrantibus, talibus tantum adhibitis, qui vix ipsi respondere, nec, quid agatur, sciant.

De Conf. dist. I. hoc quoque.

CAP. XIX. *Omnis cultus Divinus summa cum veneratione peragendus.*

Ex concor. Luit. sub Greg. X.

IN summa, cultus Divinus, quem Sacerdos in domo Dei exhibet, debita cum veneratione peragendus est, ut & Deo gratus sit, & insipientibus placitus; qui considerantes non solum instruat, sed & reficiat. Monet siquidem divinissimus Paulus, ut omnia nostra ordinate ac honeste fiant; ac acerrime increpat Corinthios, quod irreverenter convenirent in unum, ad cœnam Domini manducandam.

I Cor. 14.

I Cor. 11.

CAP. XX. *De vita ac moribus Clericorum.*

Col. 3.

NVnc, de vita ac moribus, paucis videamus. De vita instituenda, sic præcepit Paulus, nedum Clericis, sed omnibus Christianis: Mortificate, inquit, membra vestra quæ sunt super terram; fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, & avaritiam, quæ est simulacrorum servitus; propter quæ venit ira Dei in filios dissidentia. Nunc autem deponite & vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blasphemiam de ore vestro, expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes novum, eum qui renovatur in agnitionem secundum imaginem ejus qui creavit illum, qui est omnia & in omnibus Christus. Induite verò vos sicut electi Dei,

sancti & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam. Super omnia autem hæc, charitatem habete; quod est vinculum perfectionis; & grati estote: verbum Christi habitet in vobis abundanter. In omni sapientia docentes & commonentes vosmetipsos, in Psalmis, hymnis & canticis spiritualibus, in gratia cantantes & psallentes in cordibus vestris Deo. Omne quodcunque facitis, in verbo aut opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi, gratias agentes Deo & Patri per ipsum. Non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum. Quodcunque facitis, ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus. Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus; ut sciatis, quomodo oporteat vos unicuique respondere. Omnis autem sermo malus ex ore vestro non procedat: sed, si quis bonus, ad ædificationem fidei, ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. De cætero, quæcunque sunt vera, quæcunque pudica, quæcunque iusta, quæcunque sancta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ; hæc cogitate; & Deus pacis erit vobiscum.

Ephes. 5.

Coloss. 3.

Col. ult.

Philip. 4.

CAP. XXI. *Ob quam causam Clerici male audiant, ac puniantur.*

OLim Clericis, hæc Apostolica præcepta tenentibus, pax super illos erat. Quo ergo non tantum vinea, sed & vineæ cultores facti sunt in direptionem? Ecce (inquit Ezechiël, ad Hierusalem verba faciens) hæc fuit iniquitas Sodomæ, sororis tuæ; superbia, saturitas panis, & abundantia, & ocium ipsius & filiarum ejus; & manum egeno & pauperi non porrigebant, & elevatæ sunt; & fecerunt abominaciones coram me; & abstuli eas, sicut vidisti.

Galat. ult.

Isa. 3.

Ezec. 16.

CAP. XXII. *Præcipuæ causæ omnis mali tres.*

PRæcipuæ ergo causæ omnis mali sunt, fastus, luxus, & avaritia; à quibus Clerici potissimum male audiunt.

CAP. XXIII. *Ambitionem ac fastum Clericali officio maxime repugnare.*

VT omnem ambitionis radicem Christus discipulorum cordibus eximeret, parvulum in medio illorum statuit, deque primatu certare prohibuit. Qui major (inquit) est in vobis, fiat sicut junior; & qui præcessor est, sicut ministrator. Nam quis major est? qui recumbit? an qui ministrat? nonne qui recumbit? Quis vero ignorat, Clericum in medio Ecclesiæ esse

Matt. 23.

Luca 22.

tanquam eum qui ministrat? Quare meminerimus potius officii nostri, quam dignitatis. Neque enim ad dominationem vocati sumus, sed ad opus. Non immerito Hieronymus, ut pestem quandam, fugiendos Clericos ait, qui, à speluncis domorum paternarum abstracti, & post in Ecclesia sublimati, ac Sacerdotiis ditati, vanæ gloriæ & superbiæ stimulis efferruntur.

Hieron.

CAP. XXIV. *Omnis luxu Clerico interdicitus.*

Hieron. in Mich. c. 2.

BEatus Hieronymus, Ecclesiæ præfectos, qui luxu ac deliciis affluunt, Micheam describere asserit, quod ejiciendi sint de spatiosis domibus, lautisque conviviis, & multo labore conquistis epulis, in tenebras exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium. Vivere quidem de Altario Sacerdoti licet, luxuriari non permittitur. A crapula itaque & ebrietate, à comotationibus illis ad haustus æquales, à luxu, ab alea, ab immoderatis sumptibus & comestationibus, Concilium generale Clericos revocat universos, sequutum veteris Testamenti institutum, quo ministris Templi vinum & ficera prohibebatur, ne ebrietate gravarentur corda eorum, & ut sensus eorum semper vigeret & esset tenuis. Et Apostolus ait: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria; sed impleamini Spiritu sancto. Et iterum: Non in comestationibus & ebrietatibus; & quæ sequuntur. Atque alibi Salomon: Luxuriosa res vinum, & tumultuosa ebrietas: quicumque his delectatur, non erit sapiens.

Matth. 8. 13. 22. 25.

Ex Conc. gen. de vit. & ho. Cleric. c. A crapula.

Ephes. 5.

Rom. 13.

Prov. 20.

CAP. XXV. *Clerico non licere vel cauponem agere, vel tabernas, nisi necessitatis causa, intrare.*

Olim tanta honestas desiderabatur in Clero, ut ne nuptialibus quidem conviviis ipsis interesse liceret, nec immisceri spectaculis ac cœtibus, ubi amatoria cantantur, aut obscœni motus corporis, choreis, & saltationibus efferuntur; ne auditus & intuitus, sacris mysteriis deputatus, turpium spectaculorum atque verborum contagione pollueretur. Quid, si videret Ecclesia illa præfca, Clericos nostri temporis tabernarios, tabernisque (quasi domos non haberent) noctu diuque alligatos? quam execraretur facinus! Posthac ergo non solum nullus ex Clero sordidissimum cauponem aut tabernarium agat, sed ne ad tabernas quidem, nisi necessitatis causa, divertat: alioqui pœnæ Canonicæ imminent ei, qui Ordini suo hanc ignominiosam notam inurere tentaverit.

Ex Conc. Agath. Laodic. Carib. uli.

Ex Concilio Vienne.

CAP. XXVI. *Habitûs seu exterioris corporis cultûs modestia à Clericis exigitur.*

BEatissimus Paulus habitus modestiam & in mulieribus desiderat; quem vult verendum esse, non in tortis criminibus, aut auro, aut margaritis, vel veste preciosa; sed quod decet mulieres, promittentes pietatem per opera bona. Itidem Apostolus Petrus eas commendat, quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus, sed qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei loquax. Quam turpis ergo putanda est in Clericis, tanto gradu sublimioribus, deformissima illa ac frequentissima nostræ tempestatis habituum variatio, quam ne inferiori quidem vasculo Apostolorum Principes permittendam duxerunt! Ex veste apud homines sanctimoniam opinionem aucupari prohibuit Christus, qui, in omnibus operibus nostris, id quod intus est, primum respicit, mundarique jubet; deinde, quod de foris est; Væ illud horrendum Pharisæis hypocrisis interminans, qui, ut viderentur ab hominibus justi, dilatabant phylacteria sua, & magnificabant fimbrias, cum essent intus pleni rapina & immunditia. Interim tamen Euangelium non temere vestimentum Joannis Baptistæ, quod illius professioni ac menti respondebat, de pilis camelorum contextum, celebrat; ac ipse Christus vestium mollitiem ac lenitatem aversatur; Ecce, inquit, qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt. Quæ omnia huc spectant, ut velimus Clericos, præter indictam tonsuram, vestes quoque suo Ordini congruentes deferre, quemadmodum olim generali Concilio cautum est. Pudet siquidem nos; cum videmus prodire Clericos, perinde atque sæculi milites, amictos, vel qui sint ut scœmina compti. Itidem pannosi Clerici ac vestibus laceri displicent. Neque enim affectatæ sordes, aut exquisitæ delicæ, laudem pariunt.

I Tim. 2.

I Petr. 3.

Matth. 23.

Matth. 3.

Matth. 11.

Ex Conc. gen. c. Cler. de vita & hon. Clericor. Hieron.

CAP. XXVII. *Mali exempli est, Sacerdotem se venditare in Capellanum delicato Laico aut muliercula.*

Magna eorum levitas est, in magnam Cleri ignominiam redundans, qui se Laicis, atque adeo delicatis scœminis, ventris causa, in Capellanos (ut appellant) atque Anteambulones venditant. Qui enim debebant esse gregis Duces, rediguntur in caudam, & sordidissimis quibusque negotiis alligantur. Proh nefas.

Hieron.

CAP.

CAP. XXVIII. *Suspecta mulierum cohabitatio Clericis interdicta.*

N Iceno Concilio, neque Episcopo neque Presbytero neque Diacono neque ulli Clericorum omnium, habere secum mulierem extraneam, permittitur; nisi forte mater aut foror aut avia vel amita vel matertera sit. Nos (si tamen hæc tempora tantam severitatem pati non videntur) saltem suspectam cohabitationem prohibemus.

CAP. XXIX. *Avaritia in Clero execrabilis.*

E X quo in Ecclesia Dei avaritia crevit, perit lex de Sacerdote, & visio de Propheta; quemadmodum divus Hieronymus ad Rusticum Narbonensem ait. Nec mirum, quod nemo possit servire Deo & Mammonæ: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget; aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Vbi est enim thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Habentes autem alimentam & quibus tegamur, quisque secundum suæ vocationis rationem, his contenti simus.

CAP. XXX. *Honesto artificiolo victum quærere Clerico licet.*

Q Vibus non suppetit ex Sacerdotio, honesto artificiolo victum quærant, se-

quiti divi Pauli exemplum: sic tamen, ne fordidam aliquam artem, Sacerdotio ignominiosam, exercent.

*Alto. 18.
Ephes. 4.
1 Cor. 4.
2 Tim. 2.*

CAP. XXXI. *Clerici ne mercatores sint, multo minus fœneratores.*

N Emo, militans Deo, implicet se negotiis secularibus; ut ei placeat cui se probavit. Quare multa providentia olim vetitum est, ne Clerici vel Monachi, mercatores (tacemus fœneratores) sint, lucri causa.

*In Conc.
Mogunt.
c. 1. Ne
Cler. vel
mo. c. 10.
eo tit.*

CAP. XXXII. *Damnantur Clerici superstiosos, scurræ, curiosi, ac leviculi.*

R Eperiuntur, qui superstitioni divinationibusque ac fortibus dediti sunt; quos damnamus. Sunt, qui scurras in conviviis divitum ac potentum agunt; qui, quum male fecerint, gloriantur & exultant in rebus pessimis: qui digni non sunt, ut Clerici appellentur. Sunt curiosi & leviculi, qui in foris, in compitis, in plateis, in vicis obambulant, vagis oculis, effreni lingua, petulante fluidoque incessu, & levitatem animi impudentiamque mentis ostendunt: quos averfamur. Eos vero tantum & re & nomine Clericos reputamus, qui legem Dei die noctuque meditantur, minus susceptum debite exequuntur, ac vitam agunt Sacerdotio dignam.

*In Conc.
Agat. 7. ca.
quam sit
grave. de
excess.
Prælat.*

*13. dist.
c. 110.*

PARS TERTIA.

CAP. I. *De Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, & his ministrantibus.*

Q Vum Metropolitana seu Cathedralis Ecclesia Sedes sit Episcopi, principemque locum in Clero obtineat, nequaquam postremum in Reformatione locum obtinere debet. Nisi enim ea Ecclesia præluceat omnibus quæ in tota Provincia aut Diocesi constitutæ sunt, frustra intendimus redigere in ordinem Ecclesiasticæ disciplinæ cæteras.

CAP. II. *De Officio Decanorum.*

P ORRò, quum Collegiatæ Ecclesiæ secundariæ sint post Cathedrales, & instar illarum (quod ad ordines ministrantium, Divinamque cultum, attinet,) constitutæ; utrobique Decanis curæ erit, ut Cleros suos ad observationem piorum rituum provocent ac reducant; ut, ad agendam vitam Clericis dignam, perpetuo cohortentur ac impellant; ut à negotiis, à tumultibus mundanis revocent, ne magis seculi quam Christi milites videantur; ut comessationibus, ebrietatibus, ac omni luxui interdiciant; denique, ut suo officio satisfacere compellant.

CAP. III. *De Officiis in ejuscemodi Ecclesiis ministrantium, generatim.*

S Vnt in hisce Ecclesiis diversi ministrantium gradus; nempe Præpositi, Decani, Archidiaconi, Scholastici, Cantores, (qui & Chori-episcopi,) Thesaurarii, (qui & Sacristæ seu Custodes,) Canonici, Vicarii, atque id genus alii. Interpretetur quisque vocabulum suum, & curet esse quod dicitur, secundum veterem Patrum institutionem ac regulam. Atque eo solo fecerint, ut, cum Nostræ, tum omnium piorum expectationi magna ex parte respondisse videantur.

CAP. IV. *De Canonorum vita & officio.*

V T de Canonicis dicamus paucis; respondeat nomini: sint re ipsa, ut sunt nomine, Canonici, id est,